

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

82.

KURIER LITIEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 14-го Октября — 1838 — Wilno. Piątek. 14-go Października.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 3-го Октября.
Высочайшая Грамота.

Нашему Генераль-Лейтенанту, Начальнику 1-го Отдѣленія Черноморской прибрежной линіи, Раевскому 1-му.

Предводительствуя отрядомъ войскъ, дѣйствующихъ на восточномъ берегу Чернаго моря противу непріязненныхъ Намъ Горскихъ племенъ, вы вполне оправдали надежды и ожиданія Наши. Быстрое занятіе устья рѣкъ Туапсе и Шапсухо, исполненное съ совершеннымъ успѣхомъ и почти безъ потерь съ Нашей стороны, свидѣлствуютъ объ отличныхъ вашихъ военныхъ дарованіяхъ и благоразумной распорядительности; а при оборонѣ судовъ, претерпѣвшихъ крушеніе близъ устья Туапсе, и спасеніи ихъ экипажей, вы являли собою примѣръ отличной храбрости, непоколебимаго мужества и твердости. Столь же достохвалны попеченія ваши о благосостояніи ввѣренныхъ вамъ войскъ, въ коихъ, при всѣхъ перенесенныхъ ими трудахъ, число больныхъ самое незначительное. Изъявляя вамъ, за столь полезное служеніе ваше, особенную Нашу признательность и благоволеніе, Мы, въ вѣчное ознаменованіе оныхъ, Всемилостивѣйше жалуетъ васъ Кавалеромъ Императорскаго и Царскаго Ордена Нашего Бѣлаго Ора, коего знаки присемъ препровождаю, пребываетъ Императорскою Нашею милостію къ вамъ благосклонны.

На подлинной Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Г. Веймарѣ.
28 Августа (9 Сентября) 1838.

(Рус. Ин.)

Супруга Генерала отъ Инфантеріи Графа Воронцова, Графиня Елисавета Ксаверьевна, Всемилостивѣйше пожалована 15 (27) Августа въ Штатсъ-Дамы къ Ея Императорскому Величеству, Государынѣ Императрицѣ. (С. В.)

— Въ городѣ Сызранѣ, Симбирской Губерніи, 13 минувшаго Сентября былъ пожаръ, коимъ при необыкновенно-сильномъ вѣтрѣ, въ продолженіи 12-ти часовъ, не смотря на всѣ усилія къ утушенію, принятыи мѣстною пожарною командою, военными чинами и жителями, истреблено 572 обыкновенскихъ дома, также нѣкоторыя особыя строенія и повреждена городская Церковь.

Государь Императоръ, по полученіи о семъ свѣдѣній, Высочайше повелѣть соизволилъ въ пособіе пострадавшимъ отъ пожара жителямъ, сверхъ суммы 15,000 рублей, назначенной изъ вспомогательнаго капитала Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, выслать еще 37,000 рублей и раздать изъ оныхъ въ пособіе бѣднѣйшимъ жителямъ 25,000 рублей отъ имени Государя Императора, 5,000 рублей отъ имени Ея Императорскаго Величества и 7,000 рублей отъ имени Ихъ Императорскихъ Высочествъ Великихъ Князей и Великихъ Княженъ. Исполненіе сего поручено Флигель-Адъютанту Его Императорскаго Величества Полковнику Пашкову. (Спб. В.)

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Петербург, 3-го Паździernika.
Найвысшій Дипломат.

Нашему Генерал-Поручнику, Начальнику 1-го Отдѣла Черноморской линіи прибрежной Раевскому 1-му.

Доводя до свѣдѣнія о дѣлахъ, дѣлающихся на восточномъ берегу моря Чернаго противу непріязненныхъ Намъ племенъ Гóрскихъ, въ полной отвѣдственности на дѣломъ и ожиданіямъ Нашимъ. Сбытые занятіе устья рѣкъ Туапсе и Шапсухо, выполненныя съ полнымъ skutkiemъ и prawie bez straty z Naszej strony, свидѣчаютъ о вашихъ выдающихся талантахъ военныхъ и roztropnemъ rozrządzeniu; а въ оборонѣ окрѣпостей, которые понесли разбитіе близъ устья Туапсе, и uratowaniu ich ekwipażów, dawaliście z siebie przykład odznaczającej się waleczności, niezachwianego mężstwa i stateści. Również jest chwalebny wasza pieczętliwość o dobry byt powierzonychъ вамъ войскъ, въ которыхъ, obokъ wszystkichъ понесенныхъ przez nie trudachъ, liczba chorychъ bardzo jest nieznaczająca. Oświadczającъ вамъ, за такъ pożyteczną służbę waszą, szczególną Naszą wdzięczność i zadowolenie, dla témъ lepszego ichъ oznamienowania, Najłaskawiej mianujemy was Kawaleremъ Cesarского i Królewskiego Naszego Ордена Біаłego, którego znaki przy témъ załączając, zostajemy Cesarską Naszą łaską ku вамъ przychylni.

На аутентыку Власнаго Его Цесарскаго Мошкы рѣкою подписано:

W m. Weymarze.
28 Sierpnia (9 Września) 1838 r.

НИКОЛАЙ.
(R. In.)

Матѣонка Генерала Пѣхоты Графа Воронцова, Графиня Елизавета Ксаверьевна, Найлaskawiej mianowana 15 (27) Sierpnia Damą Stanu Najjaśniejszej Cesarzowej Jej Mości. (G. S.)

— Въ мѣстѣ Сызраніе, въ Губерніи Симбирской, 13 przeszłego Września, былъ пожаръ, въ которомъ przy nadzwyczajnie mocnymъ wietrze, въ przeciągu 12-tu godzin, pomimoъ wszystkichъ usiłowańъ do ugасzenia, przedsięwziętychъ przezъ miejscową komendę pożarną, wojskowymi imieszańców, zgorzało 572 domów, tudzież nѣktóre osobne budowy i została uszkodzona Cerkiew mieszka.

Cesarz Jego Mość, po otrzymaniu o témъ wiadomości, Najwyżej rozkazać raczył na zapomogę mieszkańcom, którzy ucierpieli въ tymъ pożarze, próczъ summy 15,000 rubli, przeznaczonychъ zъ kapitału zapomogowego Ministerjumъ Sprawъ Wewnętrznychъ, postać jeszcze 37,000 rubli i rozdać zъ nichъ na wsparcie uboższymъ mieszkańcomъ 25,000 rubli въ imieniu Cesarza Jego Mości, 5,000 rubli въ imieniu Cesarzowej Jej Mości i 7,000 rubli въ imieniu Ichъ Cesarскихъ Wysokości Wielkichъ Książątъ i Wielkichъ Księżniczekъ. Wypełnienie tego poruczenia Skrzydłowemu Adjutantowi Jego Cesarskiej Mości Półkownikowi Paszkowu.

— Въ слѣдствіе представленія Г. Попечителя Дерптскаго Учебнаго Округа, Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія разрѣшилъ учредить въ Г.Валкѣ Училище, въ которомъ ученики тамошнихъ ремесленниковъ могли бы въ Воскресные дни пріобрѣтать необходимыя для нихъ познанія въ Законѣ Божіемъ, чтеніи писемъ и Арифметикѣ.

Окончаніе циркулярнаго предписанія Г. Министра Финансовъ, относительно разрѣшенія нѣкоторыхъ частныхъ вопросовъ и обстоятельствъ, открывшихся по акцизу съ приготовленнаго табака.

16) По §§ 18 и 19. Въ случаѣ порчи табака, по какой либо чрезвычайной причинѣ, въ картузахъ, или другихъ помѣщеніяхъ съ бандеролями, на фабрикахъ, требующей перебивки табака, казенныя палаты, по освидѣтельствованіи испорченныхъ бандеролей мѣстною полиціею, совокупно съ тѣмъ, кому предоставленъ надзоръ, буде кто особо на то назначенъ, разрѣшаютъ, по просьбамъ фабрикантовъ, безплатную выдачу другихъ, такихъ же, бандеролей, для замѣны испорченныхъ, кои должно истреблять, и о каждомъ дозволеніи доносить мнѣ.

17) По § 20. Содержаніе сего § разумѣется собственно о табакѣ крошеномъ, тертомъ, въ руляхъ и каротахъ; сигары же могутъ быть продаваемы и иначе, какъ сказано въ примѣчаніи къ § 49.

18) По §§ 22 и 23. Само по себѣ разумѣется, что и помѣщики, имѣющіе въ своихъ селеніяхъ фабрики или заведенія для табака, могутъ, на основаніи примѣчанія къ § 23, продолжать содержаніе оныхъ, съ моего разрѣшенія и съ обязанностію сообразоваться съ положеніемъ, о непродажѣ приготовленнаго табака безъ бандеролей.

19) По § 24. Въ семъ § опредѣляется число однихъ лавокъ, безъ воспрещенія имѣть фабриканту и болѣе одного покоя для кладовой, въ томъ же домѣ, смотря по надобности.

20) По § 30. Изъ объясненія 8 явствуетъ, что въ табачныхъ лавочкахъ дозволяется продажа не только табаку въ натуральныхъ листьяхъ, но и тертаго и крошеннаго, подходящаго подъ бандероли въ 16, 12 и 8 коп. на фунтъ.

21) По § 34. Книжки сѣи, равно какъ и записки, не воспрещено вести на всякомъ мѣстномъ языкѣ, а Еврейскѣ, на основаніи положенія о нихъ.

22) По § 36. При входѣ для ревизіи, на фабрики и домашнія заведенія, наблюдать, чтобы не было производимо помѣщательства и напрасной остановки въ дѣйствіяхъ фабрики, или заведенія.

23) По § 45. Хотя бы въ одномъ и томъ же домѣ, или семействѣ, и болѣе одного человека, какъ то два или три, занимались домашнимъ приготовленіемъ табака для собственнаго употребленія; то такое обстоятельство, само по себѣ, не можетъ служить обвиненіемъ въ содержаніи тайнаго домашняго заведенія, лишь бы табакъ не былъ продаваемъ постороннимъ.

24) По § 50. Повѣрку вѣса табака должно относить къ выставленному на продажу въ лавкахъ и лавочкахъ, но не къ находящемуся внутри фабрикъ, домашнихъ заведеній и кладовыхъ.

25) Къ повѣркѣ вѣса всего количества табака, находящагося въ лавкѣ, или лавочкѣ, приступать не иначе, какъ только тогда, когда нѣкоторые картузы и другія помѣщенія съ табакомъ, выбранные наугадъ, окажутся невірными и дадутъ, за тѣмъ, справедливо подозрѣніе.

26) Какъ табакъ, въ натуральномъ его видѣ, чрезъ приготовленіе, то есть, крошеніе, треніе, дѣланіе сигаръ, рулей и каротъ, теряетъ значительную часть своего вѣса, такъ, что изъ известнаго количества натурального табака, выходитъ приготовленнаго гораздо менѣе, и въ различномъ размѣрѣ; то надзирающіе надъ табачнымъ промысломъ не должны входить на фабрики и домашнія заведенія въ сравненіе количества натурального и приготовленнаго табака, а наблюдать только за исполненіемъ акцизныхъ правилъ по прочимъ предметамъ, въ положеніи объ акцизѣ означеннымъ.

27) По § 51. Какъ допускаемая на 8 и 10 % разница въ вѣсѣ табака, въ картузахъ и другихъ помѣщеніяхъ, иногда можетъ превышать сію мѣру, по непредвидимымъ причинамъ; то въ такомъ случаѣ, предварительное рѣшеніе о семъ дѣлѣ, казенныя палаты обязаны мнѣ представлять поданныя оправданія фабриканта, или хозяина домашняго заведенія.

28) По § 56. Содержаніе сего §, касательно снабженія табака бандеролями, относится, по силѣ 2 пункта онаго, только къ находящемуся въ лавкахъ и лавочкахъ для продажи; но табакъ, содержимый въ кладовыхъ, можетъ быть и безъ оныхъ, до разсылки, или выноски въ лавку.

— На skutek przedstawienia P. Kuratora Dorpackiego Okręgu Szkolnego, P. Minister Narodowego Oświecenia, dozwolił założyć w m. Walku Szkołę, w której uczniowie tamiecznych rzemieślników, mogli w dni Niedzielne nabywać potrzebne dla nich nauki Religii, czytania, pisanja i arytmetyki.

Dokończenie okólnego zalecenia P. Ministra Skarbu, względnie rozstrzygnięcia niektórych szczególnych zapytań i okoliczności, wynikłych z powodu akcyzy od przygotowanego tytoniu i tabaki.

16) Co do §§ 18 i 19. W razie psucia się tytoniu i tabaki, z jakiegokolwiek przyczyny niezwykłej, w kartuzach lub innych pakunkach z banderolami, w fabrykach, potrzebującego przewietrzenia tytoniu lub tabaki, Izby Skarbowe, po zaświadczeniu zepsutych banderoli przez policję miejscową, łącznie z tym, кому powierzony jest nadzor, jeżeli kto osobno będzie do tego wyznaczony, dozwalają, na prośbę fabrykantów, bezpłatne wydanie innych, takichże banderoli, na zamiennę zepsutych, które należy niszczyć, i o każdym dozwoleniu mają mi donosić.

17) Co do § 20. Brzmienie tego § rozumie się właściwie o tytoniu krążanym, tartym, w rollach i karotach; a cygary mogą być i inaczej sprzedawane, jak powiedziano w uwadze do § 49.

18) Co do §§ 22 i 23. Samo z siebie wypada, że i obywatele, mający w swoich wioskach fabryki lub zakłady tabaczne, mogą na podstawie uwagi do § 23, dalej je utrzymywać, za moim dozwoleniem i z obowiązkiem stosowania się do ustawy, o nieprzedawaniu przygotowanego tytoniu i tabaki bez banderoli.

19) Co do § 26. W § tym oznacza się liczba samych kram, bez zabronienia fabrykantowi mieć i więcej, jak jeden pokój do składu, w tymże domu, podług potrzeby.

20) Co do § 30. Z 8-go objaśnienia okazuje się, iż w kramkach tabacznych dozwala się sprzedaż nie tylko tytoniu w liściach naturalnych, ale tartego i krążanego, ulegającego banderolom 16, 12 i 8 kopiejek od funta.

21) Co do § 34. Księgi te, również jak i zapisy, niewzbronionó prowadzić we wszelkim języku miejscowym, a żydom, na podstawie ustawy o nich.

22) Co do § 36. Wchodząc dla rewizyi do fabryk i domowych zaprowadzeń tabacznych, przestrzegać, ażeby nie czynić zamieszania i póżnego mitrężenia w działaniach fabryki lub zaprowadzenia.

23) Co do § 45. Chociażby w jednym i tymże domu, albo rodzinie, i więcej nad jedną osobę, jakoto: dwie lub trzy, zajmowały się domowem przygotowaniem tytoniu albo tabaki dla własnego użycia; tedy okoliczność ta, sama z siebie, nie może służyć za obwinienie o tajemne utrzymywanie zaprowadzenia domowego, byleby tylko tytuń lub tabaka nie były sprzedawane ustronnym.

24) Co do § 50. Sprawdzenie wagi tytoniu należy odnosić do trzymanego na sprzedaż w kramach i kramkach, nie zaś do znajdującego się wewnątrz fabryk, zaprowadzeń domowych i składów.

25) Do sprawdzenia wagi całej ilości tytoniu lub tabaki, znajdujących się w kramie lub kramce, przystępować nie inaczej, jak tylko wówczas, kiedy niektóre kartuzy i inne pakunki z tytoniem, wybrane bez wyboru, okażą się nieprawdziwemi, i dadzą przez to słuszne podejrzenie.

26) Ponieważ tytuń, w naturalnym swoim kształcie, przez przygotowanie, to jest: krążanie, tarcie, robienie cygarów, roll i karotów, traci znaczną część swej wagi, tak, że z pewnej ilości tytoniu naturalnego, wychodzi przygotowanego daleko mniej, i w różnym rozmiarze; przeto dozierający przemysłu tabaczego nie powinni w fabrykach i zaprowadzeniach domowych czynić porównania ilości, przygotowanego z naturalnym tytoniem, ale tylko przestrzegać około wypełnienia prawideł akcyzy, co do przedmiotów innych, w ustawie o akcyzie opisanych.

27) Co do § 51. Ponieważ dozwolona na 8 i 10% różnica w wadze tytoniu, w kartuzach i innych pakunkach, może niekiedy przewyższać tę miarę, dla przyczyn nieprzewidzianych; przeto w takim razie, przed rozstrzygnięciem dzieła o tēm, Izby Skarbowe obowiązane są przedstawić mi podane usprawiedliwienie się fabrykanta, albo właściciela domowego zaprowadzenia tabaczego.

28) Co do § 56. Brzmienie tego §, względnie opatrzenia tytoniu i tabaki w banderole, na mocy 2-go jego punktu, odnosi się tylko do znajdującego się w kramkach dla sprzedaży; ale tytuń lub tabaka, utrzymywane w składach, może być i bez nich, do czasu rozsyłania, albo przeniesienia do kramy.

Всѣми вышеизложенными разрѣшеніями Казенная Палата имѣетъ руководствоваться во встрѣчающихся случаяхъ, и для отвращенія недоразумѣній, отъ неизвѣстности оныхъ, дать знать городскимъ полиціямъ—для объявленія табачнымъ промышленникамъ, и земскимъ—для объявленія въ селеніяхъ; почему и прилагаются печатные экземпляры сего циркуляра, и особо экземпляры извлеченія изъ тѣхъ пунктовъ, кои наиболее касаются разводителей табака, для разсылки оныхъ Гг. Предводителямъ Дворянства и въ казенныя волости; значительнѣйшимъ же изъ фабрикантовъ и продавцевъ раздавать экземпляры полного циркуляра; вообще же посредствомъ чиновниковъ по особымъ порученіямъ и другими способами, всемерно содѣйствовать, чтобы разведенію табака и промыслу онымъ, не было затрудненія отъ какихъ либо недоразумѣній.

Если и за симъ Палата найдетъ нужнымъ имѣть какія либо другія разрѣшенія, то объ оныхъ должна представить своевременно, но не иначе, какъ по вопросамъ и случаямъ, кои дѣйствительно требуютъ особаго разрѣшенія, чтобы излишними сомнѣніями, или предположеніями о мѣрахъ не нужной строгости, не затруднять хода дѣла или же самихъ промышленниковъ.

Подлинное подписалъ: *Министръ Финансовъ, Генералъ отъ Инфантеріи, Графъ Канкринъ.*

Скрѣпилъ: *Управляющій Департаментомъ, Я. Дружининъ. (Ком. Газ.)*

Неизвѣстный благотворитель изъ уроженцевъ Олонецкой губерніи, желая учредить постоянное призвіе для людей бѣдныхъ и престарѣлыхъ на мѣстѣ родины его, пожертвовалъ, въ 1836 году Капиталь въ 50,000 рублей, для раздачи изъ получаемыхъ съ оного процентовъ денежныхъ пособій жителямъ Г. Олонца, нуждающимся въ пропитаніи а въ 1837 году, внесъ съ сою цѣлю такой же капиталъ въ пользу жителей Петро-заводска. Въ нынѣшнемъ году, онъ вновь сдѣлалъ приношеніе 50,000 рублей бѣдныхъ жителей Повенецкаго Уѣзда, особенно нѣкоторыхъ отдаленныхъ селеній оного, гдѣ, по безплодности почвы, суровости климата и неимѣнію промысловъ, наиболее ощутителенъ недостатокъ въ способахъ къ снисканію пропитанія. По доведеніи о семъ до свѣдѣнія Государя Императора, Его Императорское Величество, въ слѣдствіе положенія Комитета Гг. Министровъ, пріемля съ удовольствіемъ пожертвованія помянутого благотворителя въ пользу бѣдныхъ Олонецкой губерніи, Высочайше повелѣть соизволилъ объявить ему за оныя особенное Монаршее благоволеніе, посредствомъ опубликованія въ Сенатскихъ Вѣдомостяхъ.

— 3-го числа сего мѣсяца, къ общему прискорбію, скончался здѣсь Докторъ Медицины и Хирургіи, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ и Кавалеръ Илья Ивановичъ *Энегодльмъ*, на 75-мъ году отъ рожденія. Онъ былъ первый врачъ, промовированный въ Доктора Медицинской Коллегіи въ царствованіе блаженной памяти Е к а т е р и н ы Великой.

Севастополь, 5-го Сентября.

2 Сентября, въ 5-мъ часу по полудни, прибылъ сюда, Французскій посолъ при Императорско-Россійскомъ дворѣ, Г. Баронъ *де Барантъ*. На Графской пристани ожидали посла Генералы, Штабъ-Офицеры, почетный караулъ и рота солдатъ съ знаменемъ и музыкою; по отданіи Барону де Баранту чести, провели его въ Екатерининскій дворецъ, нарочито для него приготовленный, гдѣ пробылъ онъ нѣсколько минутъ и отправился оттуда осматривать доки. На другой день, 3-го Сентября, объѣхавъ и осмотрѣвъ городъ Севастополь посолъ прибылъ къ 11-ти часамъ, въ адмиралтейство, гдѣ приготовленъ былъ къ спуску 12-ти пушечный бригъ *Аргонавтъ* и одинъ ботъ, которые и спущены весьма удачно, въ присутствіи посла и Г. Генерала отъ Инфантеріи Генералъ-Адъютанта *Рота*, прибывшаго въ Севастополь по Высочайшему Повелѣнію для осмотра войскъ, находящихся на работахъ и расположенныхъ по близости города. Въ тотъ же день, въ 2 часа по полудни, происходилъ осмотръ всего корпуса, въ присутствіи посла и многихъ особъ обоого пола на томъ самомъ мѣстѣ, гдѣ за годъ предъ симъ произведенъ былъ Государемъ Императоромъ Высочайшій смотръ этого же корпуса. (О.Г.Ц.Ш.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 12-го Октября.

Ея Величество Государыня Императрица Всероссийская изволила препроводить въ здѣшнюю дирекцію благотворительнаго общества, посредствомъ Статскаго Совѣтника Шамбо, 1,000 червонцевъ, для раздачи бѣднымъ.

Подług wszystkich wyżej opisanych rozstrzygnięć Izby Skarbowe mają postępować w napotykanym zdarzeniach, i dla zapobieżenia niewyrozumień, z przyczyny niewiadomości o nich, dadzą wiedzieć policyom miejskim—dla objaśnienia przemysłnikom tabacznym, i ziemskim—dla ogłoszenia we wsiach; dla czego też załączają się drukowane exemplarze tego okólnika, i osobne exemplarze wyjątkow z tych punktow, które się najwięcej odnoszą do zajmujących się uprawą tytoniu dla ich rozesłania PP. Marszałkom Dworzanstwa i do włóści skarbowych; znaczniejszym zaś z fabrykantom i przedającym rozdawać exemplarze całego okólnika; w ogólności zaś za pośrednictwem urzędników do szczególnych poleceń i innemi sposobami, wszystkiemi środkami dopomagać, ażeby uprawie tytoniu i przemysłu nim, nie było utrudnienia z powodu jakichkolwiek niewyrozumień.

Jeżeli i potem Izba Skarbowa znajdzie potrzebnym jakichkolwiek innych rozstrzygnięć, tedy o nich powinna przedstawić wcześniej, ale nie inaczej, jak w zapytaniach i zdarzeniach, które rzeczywiście potrzebują osobnego rozstrzygnięcia, ażeby zbytecznemi powątpiewaniami, albo projektami o środkach niepotrzebnej surowości, nieutrudniać toku rzeczy albo też samych przemysłników.

Autentyk podpisał: *Minister Skarbu, Jenerał-Piechoty, Hrabia Kankryn.*

Stwierdził: *Zarządzający Departamentem J. Drużynin. (G. R.)*

Niewiadomy dobroczyńca, rodem z Gubernii Ołoneckiej, powziawszy zamiar obmyślić stały fundusz dla wspierania ludzi biednych i nachylonych wiekiem w rodzinnym swym mieście, złożył w roku 1836 sumę 50,000 rubli, dla udzielania z procentów od niej pieniężnego wsparcia mieszkańcom miasta Ołonica, pozbawionym środków utrzymania się; w roku zaś 1837 wniósł na powyższy cel taką samą sumę dla mieszkańców miasta Petrozawodska. W roku bieżącym ofiarował znowu sumę 50 tysięcy rubli dla ubogich mieszkańców powiatu Powienieckiego, a w szczególności niektórych oddalonych wiosek, gdzie z przyczyny nieurodzajności gruntow, ostrości klimatu i braku przemysłu, najwięcej czuć się daje niedostatek sposobow wyżywienia. Po doniesieniu o tém NAJJAŚNIEJszemu PANU, JEJGO CESARSKA MOŚĆ, po następczej decyzji Komitetu Ministrów, przyjmując z ukontentowaniem ofiary, uczynione przez niewiadomą dobroczynną osobę na rzecz biednych mieszkańców Gubernii Ołoneckiej, Najwyżej polecił raczyt, oświadczyć jej za te ofiary szczególne Mонаршее zadowolenie, przez ogłoszenie w gazecie Senackiej.

— W dniu 3-m b. m., zakończył tu, z żalem powszechnym, życie Doktor Medycyny i Chirurgii, Rzeszywisty Radzca Stanu i Kawaler *Eneholm*, przeżywszy lat 75. Był to pierwszy medyk, który otrzymał stopień Doktora Medycyny za panowania wiekopomnej pamięci K A T A R Z Y N Y WIELKIEJ.

Sewastopol, 5-go Września.

Dnia 2 b. m., o godzinie 5-iej z południa, przybył tu Poseł Francuzki przy Dworze Cesarzsko-Rossyjskim, Baron *de Barante*. W porcie oczekiwali na niego Jenerałowie, Oficerowie, straż honorowa i kompania żołnierzy ze sztandarem i muzyką; a po oddaniu należnych honorów, przeprowadzili go do Ekaterynskiego pałacu, umyślnie dla niego przygotowanego. Wypocząwszy chwil kilka, Poseł udał się dla oglądania przystani. Nazajutrz, to jest: dnia 3-go Września, po objechaniu i obejrzeniu Sewastopola, Poseł przybył o godzinie 11-iej zrana do admiralicyi, gdzie dwunasto-działowy bryg *Argonauta* i jeden bat, spuszczone zostały na morze nader pomyślnie, w obecności Posła, tudzież Jenerała Piechoty, Jenerał-Adjutanta *Rotha*, przybyłego do Sewastopola, w skutek rozkazu JEJGO CESARSKIEJ MOŚCI, dla odbycia przeglądu wojsk, będących na robotach i rozłożonych w pobliżu miasta. Tegoż samego dnia o godzinie 2-iej z południa, nastąpił przegląd całego Korpusu, w obecności Posła i mnóstwa osób płci obojej, na tém miejscu, na którym przed rokiem tenże sam Korpus miał zaszczyt występować przed JEJGO CESARSKĄ MOŚCIĄ. (G.R.K.P.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s i a.

Berlin, 12 Października.

NAJJAŚNIEJZA CESARZOWA JEJ MOŚĆ Rossyjska raczyła przesłać przez Radzcę Stanu Chambeau, tutejszej dyrekcji ubogich 1,000 dukatów, dla rozdania pomiędzy biednych.

— Сегодня выѣхалъ въ С. Петербургъ чрезвычайный посланникъ и полномочный министр нашего двора въ С. Петербургъ, г. *Либерманнъ*.

— Король пожаловалъ орденъ Краснаго-орла третьей степени, чиновнику министерства иностранныхъ дѣлъ, Камеръ-юнкеру Императорско-Россійскаго Двора Гр. Михаилу *Хрептовичу*. (О.Г.Ц.П.)

А В С Т Р І Я.

Вѣна, 3-го Октября.

Императорскій интернунцій (посланникъ) при Оттоманской Портѣ, Баронъ Штурмеръ, отправился сегодня изъ Вѣны на пароходѣ, которой ходитъ по Дунаю.

— Изъ Александріи пишутъ, что Мегмедъ-Али отвѣчалъ консуламъ Европейскихъ державъ, на представленія ихъ о намереніяхъ его, клонящихся къ объявленію себя независимымъ отъ Порты: что онъ ничего не требуетъ несовѣстнаго съ выгодами Европы и что бы могло поколебать миръ на Востокъ; но имѣя уже 70 лѣтъ отъ роду, онъ хотѣлъ бы предъ смертію обезпечить будущность своего семейства и усыновленныхъ имъ дѣтей. Онъ требуетъ наследственной власти и надѣется, что требованіе его будетъ удовлетворено. Если желанія его будутъ исполнены, онъ не начнетъ непріятельскихъ дѣйствій противъ Порты, что доказываетъ преднамѣренная поездка его въ Сенаръ. Онъ не хочетъ однакоже, чтобы воля его была стѣснена дальнѣйшимъ отлагательствомъ, и если не достигнетъ цѣли своей добровольною сдѣлкой и не получитъ въ томъ увѣреній могущественныхъ державъ, то предприметъ мѣры, которыя признаетъ соответственными для исполненія своихъ намереній. Тогда, съ оружіемъ въ рукахъ, будетъ онъ сражаться, но уже не за права наследственной власти, а за безусловную независимость.

Венеція, 28-го Сентября.

Въ здѣшней газетѣ отъ 26 с. м. помѣщено подробное описаніе торжественнаго обряда бывшаго, по случаю перенесенія въ сокровищницу церкви Св. Марка Императорскихъ скипетра и державы. Два Императорскихъ комиссара ѣздили въ Миланъ для привезенія сихъ императорскихъ регалій. Какъ скоро колокольный звонъ извѣстилъ о приближеніи ихъ къ городу, всѣ жители собрались къ большому каналу, чрезъ который переправлялись комиссары. Когда они прибыли къ Пиацетъ, Императорскія регаліи принали двое городскихъ чиновниковъ, отнесли оныя въ церковь Св. Марка и положили на табуретѣ при алтарѣ. Кардиналъ-Патріархъ произнесъ соответственную обстоятельству рѣчь; послѣ чего регаліи отнесены въ сокровищницу. (О.Г.Ц.П.)

Ф Р А Н Ц І Я.

Парижъ, 4-го Октября.

Ахметъ-Фети-Паша, Турецкій посланникъ при здѣшнемъ дворѣ, прибылъ сюда на сихъ дняхъ изъ Лондона. Въ свитѣ его находятся: Сами-Эфендѣй, первый секретарь посольства; Аракаль, переводчикъ, и Бекиръ-Бей, Полковникъ Турецкихъ инженеровъ. Посланникъ имѣетъ порученіе возложить знаки ордена *Нишан-Ифтигаръ*: на Ген. Гильемино, бывшаго посланникомъ въ Константинополь, Г. Десажа, начальника политическаго департамента Министерства Иностранныхъ дѣлъ, бывшаго повѣреннымъ въ дѣлахъ при Оттоманской Портѣ; Барона Варенна, Французскаго Министра-Резидента въ Гамбургѣ; Г. Жоберъ, члена Института и Г. Дегранжа, бывшаго переводчика посольства въ Константинополь.

— Возвышеніе цѣны хлѣба, сдѣлало неблагоприятное впечатлѣніе на рабочій народъ. Можно съ достовѣрностію полагать, что дороговизна хлѣба еще увеличится въ другой половинѣ сего мѣсяца, что можетъ еще болѣе раздражить народъ. Голода, впрочемъ, ожидать нельзя, ибо въ цѣлой Франціи урожаи хороши, а настоящій недостатокъ должно приписать вліянію граничныхъ торговыхъ спекуляцій. Земледѣліе оказало во Франціи значительные успѣхи. Въ 1815 году сборъ хлѣба едва былъ достаточенъ на прокормленіе 29 милліоновъ мѣстнаго населенія; нынѣ достаетъ во Франціи своего хлѣба на прокормленіе 33 мил. жителей и на 20,000,000 фр. вывозится за границу.

6-го Октября.

Легитимистскій журналъ *l'Europe* сообщилъ письмо изъ Медіолана, посредствомъ котораго, о предположенномъ уже нѣсколько прежде планѣ со стороны Австрійскаго Правительства, старается дать болѣе обширнѣйшее свѣдѣніе, чтобы ознакомить съ нимъ Италіянскія страны и расположить ихъ къ такому плану. Это планъ заключенія прежде таможеннаго союза а въ послѣдствіи политическаго

— Дзиса выѣхалъ до Petersburga нашъ надзвычайный Поселъ и Minister pełnomocny przy dworze Petersburskim, P. *Liebermann*.

— Król ozdobił orderem Orła-Czerwonego trzeciej klasy, Cesarzsko-Rossyjskiego Kmerjunkra i Urzędnika w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Hr. Michała *Chreptowicza*. (G.R.K.P.)

A U S T R I A.

Wiedeń, 3-go Października.

Internuncyusz (poseł) Cesarzski przy Wysokiej-Portcie, Baron Stürmer, wypłynął dziś z Wiednia, nastatku parowym, żeglującym po Dunaju.

— Donoszą z Alexandryi, że Mehmed-Ali oświadczył konsulom Wielkich Mocarstw europejskich, na ich przełożenia względem jego zamiarów, ogłoszenia swej niezależności od Porty, że nie nie żąda, co by się miało sprzeciwiać interesom Europy i narażać mogło na szwank pokój na Wschodzie; atoli licząc lat 70 wieku, pragnie przed zgonem widzieć zabezpieczony los swej rodziny i przybranych dzieci. Żąda dziedzicznego następstwa i spodziewa się pomyślnego załatwienia tego żądania; jeżeli zaś to otrzyma, nie przedsięwzięcie żadnych kroków nieprzyjacielskich przeciw Portcie, jak to oczywiście wykazuje zamierzona przez niego podróż do Senaaru. Nie chce jednak mieć rąk związanych i wystawiać los swej rodziny przez dalszą odwołkę. Jeżeli tedy nie osiągnie celu przez ugody dobrowolne i nie uzyska zapewnienia ze strony Wielkich Mocarstw, chwyci się środków, jakie się będą mu zdawały za najskuteczniejsze do przywiedzenia swoich zamiarów do skutku. Zoręczęm w ręku walczyć będzie, nie o zapewnienie dziedzicznego następstwa, lecz o całkowitą niezawisłość.

Wenecya, 28-go Września.

Tutejsza gazeta z dnia 26 b. m., daje opis odbyteju roczystości, przy złożeniu Berła i Jabłka Cesarzskiego w skarbcu kościoła Św. Marka. Dwaj Cesarscy Komisarze udali się do Medyolanu, dla przywiezienia tych znaków godności Cesarzskiej; jak tylko dzwony miasta ogłosiły zbliżenie się ich z powrotem do Wenecyi, cała ludność udała się aż do wielkiego kanału, przez który przybywali Komisarze. Za przybytnieniem do Piazzetta, znaki Cesarzskie odebrane zostały przez dwóch urzędników miejskich, wniesione do kościoła Św. Marka i złożone przy ołtarzu na taborecie. Kardynał Patriarcha miał stosowną do okoliczności przemowę; poczem odniesione zostały do skarbcu. (G.R.P.K.)

F R A N C Y J A.

Paryż, dnia 4 Października.

Achmet-Fethi-Basza, Posel Turecki przy tutejszym dworze, przybył tu przed kilku dniami z Londynu. W jego orszaku znajduje się: Sami-Effendi, pierwszy Sekretarz Poselstwa, P. Arakal, tłumacz i Bekir-Bey, Półkownik Inżynierów Tureckich. Posel ma zlecenie od swego Monarchy wręczyć ozdoby orderu *Niszam-Iftihar*: Jenerałowi Guilleminot, byłemu Posłowi francuzkiemu w Stambule; P. Desages, naczelnikowi wydziału politycznego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a dawniej Sprawującemu interesu przy Portcie Ottomańskiej; Baronowi Varenne, francuzkiemu Ministrowi Rezydentowi w Hamburgu; P. Jaubert, Członkowi Instytutu, i P. Desgranges, byłemu tłumaczowi poselstwa w Stambule.

— Podniesione ceny chleba zrobiły nieprzyjemne wrażenie na klasie pracującej, które tém więcej się wzmoże, iż można z pewnością sądzić, że od drugiej połowy b. m. jeszcze wyższe ceny nastąpią. Jednak nie można się obawiać głodu: bo urodzaje w całej Francyi są bardzo dobre, a brak terazniejszy, należy przypisać rozmaitym wpływom spekulacyjnym zza granicy. Rolnictwo we Francyi znaczne uczyniło postępy: bo kiedy w roku 1815 zbierano tyle tylko zboża, że ledwie można było wyżywić ludność, z 29-ciu milionów złożoną, dziś wystarcza dla 33 milionów i jeszcze wywożą z kraju za 20,000,000 franków.

Dnia 6.

Dziennik legitymistyczny, *l'Europe*, umieścił list z Medyolanu, przez który, o powziętym już nieco dawniej planie ze strony Rządu Austriackiego, stara się dać nieco obszerniejszą wiadomość, dla obeznania z nim krajów Włoskich i zjednania dlań przychylności. Jestto plan zawarcia naprzód związku celowego, a następnie związku politycznego, pod powagą Austrii i jej supremacją zupełnie na wzór zwią-

подъ покровомъ и предводительствомъ Австріи, совершенно по подобію Германскаго союза. По донесеніямъ упомянутой газеты, Князь Меттернихъ во время теперешняго своего проезда чрезъ Италію, сообщилъ мысль эту Италіянскимъ Князьямъ. Сардинія и Неаполь имѣли бы въ этомъ союзѣ каждый по 5 голосовъ, Папа 3, Тоскана, Парма и Лука по 1, Королевство Ломбардо-Венеціанское (или Австрія) 7 голосовъ. Союзное войско, состоялобы изъ 136,000 чел. во время мира и было бы удвоено въ случаѣ войны. Слышно, что только въ Сардиніи и въ Неаполѣ проектъ сей встрѣтитъ затрудненія, но надѣются устранить таковыя, и недалѣе какъ чрезъ нѣсколько мѣсяцевъ дѣло придетъ въ исполненіе. (С. Г.)

— Многіе полагаютъ, что Швейцарскія дѣла совершенно уже окончены, по той причинѣ, что въ *Journal des Débats* пишутъ, что Французское правительство удовольствовалось добровольнымъ отъѣздомъ Принца Людовика; однако же войска отправленныя на границы, не получили предписаній о возвращеніи, и многіе полки продолжаютъ выступать къ границамъ. Сверхъ того, многіе удивляются, что правительство не обнародуетъ подробностей совѣщаній союзнаго сейма.

8-го Октября.

Въ министерскихъ журналахъ пишутъ, что Египетскій Вице-Король принялъ трактатъ, заключенный съ Турціею.

— Говорятъ, что редакція газ. *Messenger* получила чрезвычайнымъ путемъ извѣстіе о выѣздѣ Людовика Бонапарте изъ Швейцаріи.

— Англійскій пароходный фрегатъ *Rhadamant*, ставшій на якорѣ близъ Мальты 21 Сентября везъ нужныя депеши къ своему правительству отъ Адмирала Стопфорда. Когда фрегатъ сей былъ въ открытомъ морѣ, 17 Сентября, близъ острова Сціо, видны были тамъ Англійскій и Турецкій флоты, состоящіе вмѣстѣ изъ 30 военныхъ судовъ разной величины. Капудан-паша былъ уже въ Сціо, когда пришелъ Англійскій флотъ. Оба флота салютовали одна другому выстрѣлами изъ орудій. Англійскій Капитанъ корабля *Vanguard*, получивъ позволеніе осмотрѣть Турецкій Адмиральскій корабль а равно и одинъ изъ Турецкихъ начальниковъ издѣль на Англійскій корабль. Во время пребыванія тамъ обоихъ флотовъ, на островѣ продолжались празднества. (О. Г. Ц. П.)

А Н Г Л І Я.

Лондонъ, 2-го Октября.

Со времени отъѣзда Короля и Королевы Бельгійскихъ, въ Виндзоръ воцарила глубокая тишина. Лордъ Мельбурнъ живетъ тамъ почти безвыѣздно. Говорятъ, что Королевѣ Викторіи нравится его общество, и что Министръ сей имѣетъ на Е. В. большое вліяніе. Утверждаютъ также, что Лордъ Мельбурнъ, исполняя желаніе Герцогини Кентской и Бельгійскаго Короля, убѣдилъ Королеву согласиться на вступленіе въ бракъ съ старшимъ сыномъ Герцога Саксенъ-Кобургскаго, племянникомъ Короля Леопольда, съ сею цѣлію приѣзжавшаго въ Англію. Говорятъ, что на слѣдующемъ засѣданіи Парламента будетъ внесено посланіе Королевы о принятомъ Ея Величествомъ по сему намѣреніи. Всѣ журналы опровергаютъ теперь разныя прежде слухи, будтобы Герцогъ Немурскій искалъ руки Королевы.

— Султанъ прислалъ въ подарокъ Королевѣ Викторіи драгоцѣнное ожерелье, украшенное брилліантами, рубинами и изумрудами, которое цѣнѣтъ въ 12,000 фунт. стер. На фермуарѣ изображенъ вензель Султана прекрасными брилліантами. Министръ Иностранныхъ Дѣлъ, Лордъ Пальмерстонъ, получилъ отъ Султана орденъ *Нисамъ-Ифтигаръ*.

5-го Октября.

Королева посѣтила вдовствующую Королеву, которая 2 с. м. выѣхала со свитою изъ Мальборугауза въ Портсмутъ, откуда отправится на корабль *Hastings* въ Гибралтаръ.

— Императорско-Россійскій Посланникъ Графъ Поццо-ди-Борго, давалъ на дняхъ большой прощальный обѣдъ для Англійскаго Посланника при С. Петербургскомъ Дворѣ, Маркиза Кланрикада, и всего дипломатическаго корпуса, за исключеніемъ посланниковъ, Испанскаго и Португальскаго.

— Австрійскій посланникъ при здѣшнемъ дворѣ, Князь Эстергази, выѣхалъ третьяго дня съ сыномъ своимъ въ Вѣну, гдѣ пробудетъ до Апрѣля мѣсяца.

— Въ придворной газетѣ извѣщаютъ о назначеніи Г. Джона Мильбанка, бывшаго до сего времени секретаремъ Англійскаго посольства въ С. Петербургѣ, секретаремъ посольства въ Вѣнѣ; Г. Булвера, бывшаго секретаремъ посольства въ Константинополѣ, секретаремъ посольства въ С. Петербургѣ; Г. Карла Бенкига, секретаря посольства въ Вашингтонѣ, секретаремъ посольства въ Константинополѣ, а Г.

ку Немецкаго. Подлугъ wspomnionej gazety, Xiążę Metternich, w przejeździe swym terazniejszym przez Włochy, udzielił tę myśl Xiążętom Włoskim. Sardynia i Neapol, miałyby w tym związku, każdy kraj po 5 głosów, Papież 3, Toskania, Parma i Lukka po 1, Królestwo Lombardzko-Weneckie (czyli Austrya) 7 głosów. Wojsko związkowe, wynosiłoby 136,000 ludzi w czasie pokoju, a dwa razy tyle na przypadek wojny. Słychać, że tylko w Sardynii i Neapolu napotyka jeszcze ten projekt trudności, ale jest nadzieja, że będą usunięte; i najdalej za kilka miesiecy rzecz do skutku przyjdzie.

— Viele osób sądziło, że sprawa Szwajcarska jest już zupełnie załatwioną, z powodu umieszczonego w *Journal des Débats* artykułu, iż Rząd francuzki jest całkowicie zadowolony z dobrowolnego odjazdu Xięcia Ludwika; rzecz się jednak ma inaczej: bo dotychczas niewydano odwrotnych rozkazów wojskom, na granice posłanym, i z całej Francyi udeją się rozmaite półki ku granicom. Prócz tego zadziwia wszystkich, że Rząd nie ogłasza żadnych szczegółów o naradach sejmu związkowego.

Dnia 8-go.

Dzienniki Ministeryalne głoszą, że Vice-Król Egiptu przyjął traktat handlowy, zawarty z Turcyą.

— *Messenger* miał otrzymać wiadomość, drogą nadzwyczajną, o wyjeździe z Szwajcaryi Ludwika Bonaparte'go.

— Fregata parowa angielska, *Rhadamant*, która zarzuciła kotwicę przy Malcie, 21 Września, wiozła pilne depesze do swego Rządu od Admirala Stopford. Gdy się znajdowała na wysokości morza, 17 Września, przy Scio, widziano tam floty, angielską i turecką, liczące obie 30 wojennych okrętów rozmaitej wielkości. Kapudan-Basza był już w Scio, kiedy nadpłynęła angielska flota. Obie floty pozdrowiły się wystrzałami. Kapitan angielski okrętu *Vanguard* otrzymał pozwolenie odwiedzenia tureckiego okrętu admirałkiego; również jeden z tureckich dowódców udał się na okręt angielski. W czasie pobytu obu flot, biesiady odbywały się bez przerwy na pomienionej wyspie. (G. R. K. P.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 2-go Października.

Od wyjazdu Króla i Królowej Belgijskich, zupełna w Windsor panuje cisza. Lord Melbourne, prawie tam stale zamieszkał; mówią, że Królowa Wiktorya lubi jego towarzystwo, i że ten Minister miewa na niej wpływ wielki; utrzymują także, że Hr. Melbourne stosując się do życzeń Xiężnej Kent i Króla belgijskiego, skłonił Królową do przychylenia się na zawarcie związków małżeńskich z najstarszym synem Xięcia Sasko-Koburskiego, a synowcem Króla Leopolda, którego bytność w Anglii to miała na celu. Na przysztém posiedzeniu Parlamentu, ma być wniesione poselstwo Królowej ogłaszające przyszłe jej postanowienie. Wszystkie dzienniki zbijają teraz najuroczyściej dawniej rozpisane wieści, jakoby Xiążę Némours miał zamiar starać się o rękę Monarchini.

— Sułtan przysłał Królowej Wiktorii nader kosztowny naszyjnik z dyamentów, rubinów i szmaragdów, wartujący 12,000 funt. szt. Na fermuarze jest cyfra Sułtana, otoczona najpiękniejszymi dyamentami. Minister Spraw Zagranicznych, Lord Palmerston, otrzymał od Sułtana order *Niszam Ifthihar*.

Dnia 5.

— Królowa wdowa, którą, przed jej odjazdem z Malboroughhouse, odwiedziła Królowa, wyjechała 2-go bież. m. z całym swoim orszakiem do Portsmouth, skąd udała się na okręcie *Hastings* do Gibraltaru.

— Poseł Rosyjski Hr. Pozzo di Borgo, dawał przed kilku dniami wielki obiad pożegnalny, dla angielskiego Posła przy Rosyjskim dworze, Marg. Clanricarde, tudzież dla ciała dyplomatycznego, z wyłączeniem posłów: hiszpańskiego i portugalskiego.

— Poseł Austriacki przy tutejszym dworze, Xiążę Esterhazy, wyjechał przedwczoraz ze swoim synem do Wiednia, gdzie zabawi aż do m. Kwieta.

— Gazeta dworska umieszcza mianowanie: P. John Milbank, dotychczasowego Sekretarza Poselstwa Angielskiego w Petersburgu, Sekretarzem przy Poselstwie w Wiedniu; P. Bulwer, dotychczasowego Sekretarza przy poselstwie w Stambule, Sekretarzem poselstwa w Petersburgu; P. Karola Bankhead, Sekretarza Poselstwa w Washingtonie, Sekretarzem w Stambule; a P. Hudson, Sekretarzem Poselstwa w Washingtonie.

Гудсона, секретаремъ посольства въ Вашингтонѣ.

— На этихъ дняхъ, не взирая на увѣщанія пріятелей своихъ, г. Гамптонъ, поднявшись съ аэростатомъ на высоту 5,000 футовъ спустился на парашютѣ въ Чельтенгамъ, и только зашибъ себя немного лобъ.

— Королева смягчила сентенцію уголовного суда, приговорившаго къ смерти секунданта въ бывшемъ поединкѣ, въ коемъ одинъ изъ противниковъ убитъ. Е. В. осудила ихъ на двѣнадцати-мѣсячное заключеніе, съ тѣмъ, чтобы послѣдній мѣсяцъ заключенія были они содержимы порознь.

— Въ Министерскихъ Журналахъ пишутъ, что два постановленія изданныя въ этомъ году, ознаменуютъ эпоху въ англійскихъ лѣтописяхъ. Это есть: уничтоженіе рабства Негровъ и отминовеніе заключенія за долги. Свобода Негровъ обнародована 1 Сентября, а содержащіеся за долги освобождены 1 ч. с. м. Однако число освобожденныхъ въ Лондонѣ должниковъ весьма не велико и составляетъ только 50 чел., ибо 350 чел. остались еще въ заключеніи, по поводу сдѣланныхъ палатою Перовъ изъятій.

— Въ нѣкоторыхъ журналахъ пишутъ, что въ Канадскихъ войскахъ много бѣглыхъ и низшіе чины дезертируютъ не только поодиначкѣ, но даже цѣлыми партіями. Къ сожалѣнію, въ войскахъ посланныхъ въ Восточную Индію оказывается чрезвычайная смертность. (О.Г.Ц.П.)

6-го Октября.

На вчерашней биржѣ говорили, что начальникъ Англійскихъ войскъ на западныхъ Испанскихъ берегахъ, началъ переговоры съ Донъ-Карлосомъ; отъ сего ожидали окончанія войны въ Испаніи. Это извѣстіе объясняетъ въ нѣкоторомъ отношеніи высокій курсъ Испанскихъ ассигнацій, въ такое время, когда Христиносскія дѣла, находятся въ затруднительнѣйшемъ нежели когда либо положеніи. (G.C.)

Испанія.

Мадридъ, 25-го Сентября.

Генераль-Маіоръ Фанъ-Галенъ назначенъ начальникомъ центрального корпуса и Генер. Капитаномъ Валенціи и Арагоніи, Генераль-Маіоръ Нарваесъ Ген. Капитаномъ Старой Кастиліи, а Генераль-Маіоръ Ногуерасъ, главноначальствующимъ въ провинціяхъ: Толедо и Цудать-Реаль.

(изъ франц. газ.)

Изъ Логроньи пишутъ отъ 29 Сентября, что тамъ ожидаютъ прибытія Ген. Эспартеро, который находится теперь въ Миранда-дель-Эбро. Говорятъ, что Карлистская экспедиція должна переправиться подъ Мендавіею чрезъ Эбро, и что Д. Карлосъ, принявъ надъ оною начальство, пойдетъ прямо на Мадридъ.

(Изъ Англ. газ.)

Пароходъ *Phoenix* пришелъ въ С. Себастьянъ 28 Сентября, и высадивъ на берегъ въ Сантандеръ вспомогательныя войска, посланныя въ сей городъ Генераломъ О'Доннелъ. Жители этого города теперь только узнали объ экспедиціи Карлистовъ въ Сантану и и очень встревожились извѣстіемъ, что непріятельскій отрядъ состоитъ изъ 3,000 чел.

— Изъ Каталоніи пишутъ, что дѣла Д. Корлоса въ этой провинціи, приняли столь же выгодный оборотъ какъ и въ сѣверныхъ провинціяхъ. Баронъ де Мееръ все еще въ Барселонѣ и не можетъ изъ оной выступить. (О.Г.Ц.П.)

Нидерланды.

Амстердамъ, 7-го Октября.

Въ газ. *Handelsblad* пишутъ, что въ скоромъ времени старшій сынъ Принца Оранскаго вступитъ въ бракъ съ дочерью Короля Виртембергскаго, и что по этому случаю, при открытіи засѣданій генеральныхъ штатовъ сего года, внесенъ будетъ проектъ постановленія. (О.Г.Ц.П.)

Швейцарія.

Женева, 4-го Октября.

Французскія войска, какъ о томъ уже сказано было, расположились на квартирахъ въ Сень-Жени, Же и Ферней, а Офицеры, въ партикулярномъ платьѣ, пріѣзжаютъ въ Женеву осматривать работы, производимыя при укрѣпленіи города и счесть число поставленныхъ орудій. Въ нашемъ городѣ и въ Ваадтѣ, съ дѣятельностію занимаются день и ночь вооруженіемъ города, и для того оставлены даже всѣдневныя работы, какъ бы война была неизбежна. Въ самомъ дѣлѣ, Французскія войска не могутъ отступить не достигнувъ своей цѣли. Укрѣпленія Женевы и оборонительныя средства отъ границы Франціи, были совершенно ничтожны; ибо никогда опасность не угрожала городу со стороны государства, бывшаго столь долгое время въ дружественныхъ отношеніяхъ съ онымъ. Теперь обгтодательства измѣнились и

— Въ tych dniach, mimo odradzania przyjaciół, w Cheltenham, spuścił się P. Hampton z balonu ze spadochronem, z wysokości 5,000 stóp, i odniósł tylko lekkie zadraśnienie na czole.

— Wyrok Sądu Kryminalnego, skazujący sekundantów pojedynku, w którym jeden z walczących zabitym został, na karę śmierci, złagodziła Królowa na dwunasto-miesięczne więzienie, z warunkiem, aby w ostatnim miesiącu w odosobnieniu zamkniętymi byli.

— Dzienniki Ministeryalne głoszą, że dwa prawa, w tym roku uchwalone, stanowić będą ważną epokę w dziejach angielskich: to jest: zniesienia niewolnictwa murzynów i kary więzienia za długi. Wolność murzynów ogłoszoną została 1 Sierpnia; a podwoje więzień za długi utworzyły się 1 b. m. Liczba jednak uwolnionych dłużników w Londynie jest nader małą: bo zawiera tylko 50 osób, gdy 350, z powodu wprowadzonych ograniczeń przez Izbę Parów, na dalszy czas w więzieniu pozostanie.

— Czytamy w kilku pismach, że w ostatnich czasach, w wojsku kanadyjskiem wielkie panuje zbiegowstwo, nie tylko pojedynczych ludzi, ale całych gromad. Równie ubolewać potrzeba, że pomiędzy żołnierzami, postanymi do Indyj-wschodnich, okazała się wielka śmiertelność. (G.R.K.P.)

Dnia 6-go.

Na wczorajszej giełdzie mówiono, że dowódzca angielskiej siły zbrojnej zachodnich brzegów hiszpańskich, rozpoczął układy z Don Karlosem; ztąd obciywano sobie ukończenie wojny w Hiszpanii. Ta wiadomość wyjaśnia w pewnym względzie, stosunkowo wysoki kurs papierów hiszpańskich w takim czasie, w którym sprawa krystynistów, zdaje się stać gorzej, aniżeli kiedykolwiek. (G.C.)

Hiszpania.

Madryt, 25-go Września.

Jenerał Major van Hallen, mianowany został dowódcą wojska środkowego i Kapitanem-Jeneralnym Walencyi i Arragonii, Jenerał Major Narvaes, Kapitanem-Jeneralnym Starej-Kastylii, a Jenerał Major Noguera, głównym dowódcą prowincyj: Toledo i Ciudad-Réal.

(Z gazet francuzkich.)

Donoszą z Logrono pod dnem 29 Września, że oczekują tam przybycia Jenerała Espartery, bawiącego w Miranda del Ebro. Słychać, że wyprawa Karolistowska ma pod Mendavią przejść przez Ebro, oraz, że D. Karlos ma stanąć na jej czele i udać się prosto ku Madrytowi. (G.R.K.P.)

(Z gazet angielskich.)

Statek parowy *Phoenix*, wrócił do San Sebastian 28 Września, wysadziwszy w Santander posiłki, przebrane pomienionemu miastu przez Jenerała O'Donnel. Mieszkańce tego miasta dopiero teraz zawiadomieni zostali o pochodzie Karolistów do Santany i nader przeżalili się wiadomością, iż wojsko nieprzyjacielskie liczy 3,000 głów.

— Donoszą z Katalonii, że sprawa D. Karlosa w tej prowincyi bierze tak pomyslny obrót, jak w północnych prowincjach. Baron Meer przebywa ciągle w Barcello-nie i nie może z niej wyruszyć.

Niderlandy.

Amsterdam, 7-go Października.

Handelsblad donosi, że niebawnie starszy syn Xięcia Oranii poślubi córkę Króla Wirtemberskiego, i że z powodu tego wniesiony będzie projekt do prawa, zaraz przy początku tegorocznych posiedzeń stanów jeneralnych. (G.R.K.P.)

Szwajcarya.

Genewa, 4 Października.

Wojska Francuzkie, jak o tém dawniej ogłoszono, stanęły w naznaczonych kwaterach w St. Genix, Gex i Fernej, a Oficerowie w sukniach cywilnych przybywają do Genewy, dla zwiedzenia robót przy utwierdzeniu miasta, tudzież przeliczenia zatoczonych dział. W naszym mieście i w Waadt, pracują dzień i noc z zapalem, nad potrzebnem uzbrojeniem, i wszystkie zwyczajne sprawy poświęcono temu przedmiotowi, tak jakby wojna była nieuchronną. Istotnie, Francya nie może cofnąć wojsk swoich przed osiągnięciem zamiarów. Warownie Genewy i jej środki obrony od strony Francyi, były nader mało ważne, ponieważ nigdy nie groziło miastu żadne niebezpieczeństwo od tak dawno sprzymierzonego kraju. Teraz odmieniła się postać rzeczy, a Francuzi znaleźliby więcej oporu, niżeli się spodziewać mogli. Rada rządząca kantonu, w porozumieniu

Французы встрѣтили бы болѣе сопротивленія, нежели они могли ожидать. Правительственный совѣтъ Кантона постановилъ съ общаго согласія жителей: въ случаѣ осады не сдавать города, пока въ валу не будетъ сдѣланъ проломъ, достаточный для входа войскъ. Работами при укрѣпленіи и вооруженіи Женевы, распорядяется извѣстный своею отважностію и весьма заслуженный полковникъ Массе.

Бернъ, 4-го Октября.

Сеймъ единомысленно опредѣлилъ дать отвѣтъ на Французскую ноту въ духѣ представленія Цюрихскаго Кантона, что *удаленіемъ Людовика Наполеона, дѣло рѣшено*. Для составленія отвѣта на выше приведенномъ основаніи назначена Коммиссія изъ членовъ сейма.

5-го Октября.

Греческая Королева пребыла здѣсь нѣсколько времени съ своими Родителями. Е. В. недавно возвратилась изъ путешествія въ горы, и пробудеть здѣсь до 8 с. м. Королева прохаживается часто въ нашихъ прелестныхъ окрестностяхъ города, богатыхъ живописными видами, и ежедневно восхищается прекраснымъ мѣсто-положеніемъ долины надъ рѣкою Ааръ. Высокая посѣтительница будетъ праздновать здѣсь день своего рожденія (7-го Октября) и послѣ того отправится чрезъ Симионъ, Миланъ, и Венецію въ Триестъ.

— На сѣхъ дняхъ были здѣсь два знаменитые естествоиспытатели: Герцогъ Карлъ Музиньяно (Бонапарте) и Лордъ Боклендъ. Оба имѣли частыя совѣщанія съ нашими учеными.

Тургау, 5-го Октября.

Слышно, что Людовикъ Наполеонъ Бонапарте, предположилъ пригласить на прощальное пиршество всѣхъ охотниковъ кантоновъ Тургаускаго и Ст. Галленскаго.

— Въ Лейпцигской газетѣ пишутъ въ статьѣ изъ Швейцаріи отъ 2 Октября слѣдующее: Миръ между Франціею и Швейцаріею. Вчера Герцогъ Монтелло получилъ изъ Парижа депеши, въ коихъ Французское правительство объявляетъ, что оно доволъствуется отъѣздомъ претендента изъ Швейцаріи.

Швицъ, 28-го Сентября.

Здѣшній правительственный совѣтъ поручилъ своимъ депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ, имѣющій быть 1 Октября, чтобы по поводу перемены положенія дѣлъ, ходатайствовали они о увѣдомленіи Французскаго посланника о настоящемъ положеніи дѣлъ и старались бы о сохраненіи дружественныхъ отношеній Франціи съ Швейцаріею, безъ нарушенія однакоже неприкосновенности ея правъ. (О.Г.Ц.П.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 18-го Сентября.

Слышно, что между Великобританіею и Оттоманскою Портою, заключенъ оборонительный и наступательный союзъ противу Персіи. Непрекращается высылка войскъ въ Азію и въ другія страны; тоже безпрестанно снабжаютъ всѣ Турецкія крѣпости продовольствіемъ и амунициею.

— *Morning-Chronicle* увѣдомляетъ изъ Константинополя: 12-го Сентября вошла въ сѣю гавань часть давно ожидаемой Англійской флотиліи, состоящая изъ ливійныхъ кораблей: *Princess Charlotte, Asia, Rodney, Pembroke* и *Minden*, а равно и фрегатъ *Bellerophon* и бригъ *Wasp*. Говорятъ, что флотилія сія прибыла для повужденія Мегмеда-Али принять условія торговаго трактата, заключеннаго между Турціею и Англіею.

— Извѣстіе, что Султанъ уничтожилъ обыкновеніе продавать должности тому, кто болѣе платитъ, и что впередъ чиновники будутъ получать постоянное жалованье, произвело общее удовольствіе, особенно между просвѣщенѣйшимъ классомъ. Многіе подали прошеніе на счетъ помѣщенія въ должности. (О.Г.Ц.П.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Стеариновыя свѣчи.

Видя неудобство саловыхъ свѣчъ, давно уже придумывали улучшить ихъ, или замѣнить чѣмъ нибудь. Дѣлали свѣчи изъ китоваго мозга, или *спермацета* — дорого: обливали саловыя свѣчи восковою коркою — неудобно, и все таки дорого; отбѣливали, вывѣтривали сало, мѣшали его со всякою всячиною — все не было толку. Наконецъ явился во Франціи Профессоръ, ученымъ образомъ принявшійся разлагать сало, узнавать сперва его составъ, и потомъ уже думать о *промышленномъ* приложеніи *ученыхъ* изслѣдованій. Это былъ нѣкто Шеврель (*Chevreuil*). Опыты его показали, что какъ все другое — молоко, воскъ, кровь — сало также состоитъ изъ двухъ частей, или твердаго и жидкаго вещества. Первое называлъ онъ *стеариномъ* (отъ Греческаго слова: *σάπς*, жиръ), а второе *олеиномъ* (отъ Греческаго *έλαιον*, елей, масло). Онъ

сѣ зъ mieszkańcami miasta, uchwaliła, że w przypadku oblężenia, nie wprzód się podda, aż póki nie będzie zrobiony wyłom, któryby ułatwił wejście. Robotami około uzbrojenia i utwierdzenia Genewy kieruje znany ze swego odważnego charakteru i nader zasłużony Półkownik Massé.

Berna, 4 Października.

Sejm postanowił jednomyślnie odpowiedzieć na notę francuską w duchu instrukcyi kantonu Zurychskiego, że *przez wydalenie Ludwika Napoleona, rzecz jest załatwiona*. Do zredagowania odpowiedzi na powyższej zasadzie, wyznaczona została kommissya z grona sejmu.

Dnia 5.

Królowa Grecka, bawiąca tu czas niejaki ze swemi rodzicami, wróciła niedawno z podróży, odbytej w góry; zabawi u nas aż do 8 b. m. Monarchini przechadza się często w naszych pięknych okolicach, obfitych w najcudniejsze widoki, i codziennie się zachwyca rozkosznym położeniem pięknej doliny nad rzeką Aar. Królowa obchodzić będzie w Bernie rocznicę swoich urodzin (7-go Października), następnie uda się przez Simplon, Medyolan, Wenecyę i do Tryestu.

— Przed kilką dniami znajdowali się tu dwaj sławni badacze natury, Xiążę Karol Musignano (Bonaparte) i Lord Buckland; oba miesiwali częste narady z innymi uczonymi. (G.R.K.P.)

Turgowia, 5 Października.

Słychać, że Ludwik Napoleon Bonaparte, ma zamiar zaprosić na ucztę pożegnalną, wszystkich strzelców kantonu Turgowii i St. Gallen.

— Gazeta powazeczna Lipska donosi z Szwajcaryi pod dnem 2 Października: „Pokoju między Francyą i Szwajcaryą. Wczoraj otrzymał Xiążę Montabello depesze z Paryża, w których rząd Francuzki oświadcza, że przestaje na wydaleniu się z Szwajcaryi *pretendenta*.”

Szwic, 28-go Września.

Tutejsza wielka Rada poleciła swoim deputatom na sejm, mający się odbywać 1-go Października, aby z powodu zmiany okoliczności, głosowali za uwiadomieniem Posła Króla Francuzów o nowém położeniu rzeczy, i aby we wszystkich tém działaniach, co może zapewnić utrzymanie przyjacielskich stosunków między Francyą i Szwajcaryą, z pilnym baczeniem na nienaruszenie jej praw. (G.R.K.P.)

ТУРЦЯ.

Stambuł, 18-go Września.

Słychać, że między W. Brytanią, a Portą Otomańską, zostało zawarte przymierze odporne i zaczepne przeciwko Persyi. Nie przestają wysyłać wojska do Azyi i w inne strony; toż samo dzieje się z zaopatrzeniem wszystkich twierdz tureckich w żywność i amunicyę.

— *Morning-Chronicle* donosi z Konstantynopola: Dnia 12-go Września, wpłynęła do tutejszego portu część oddawna oczekiwanej floty angielskiej, złożona z okrętów liniowych: *Princesse Charlotte, Asia, Rodney, Pembroke* i *Minden*, tudzież fregata *Bellerophon* i bryg *Wasp*. Ma ona mieć na celu przywiedzenie Mehmed-Alego do poddania się warunkom traktatu handlowego, zawartego przez Portę z Anglią, gdyby się im opierał. (G.R.K.P.)

— Wiadomość, że Sułtan zniósł zwyczaj przedawania urzędów więcej dającemu, i że odtąd urzędnicy publiczni będą pobierali stałe pensye, sprawiła najpowszechniejszą radość, mianowicie pomiędzy klasą oświecenią. Mnóstwo osób podało prośby do Porty o pomieszczenie na urzędach. (G.R.K.P.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Świece Stearynowe.

Z powodu uznanej niedogodności świec łojowych, oddawna już przemyśliwano nad temi, jakby je ulepszyć, lub zastąpić. Robiono świece z mózgu wielorybiego, czyli olbrotu (*Sperma ceti*) — lecz te były drogie: oblewano świece łojowe warstwą wosku — lecz te były niedogodne, i zawsze drogie; bielono, przewierzano łój, mieszano go z różnemi dodatkami — i to, na nic się nie przydało. Znalazł się nareszcie we Francyi Professor, który sposobem naukowym zajął się rozbiorem łaju; śledził naprzód skład jego, a potem dopiero pomyślał o zastosowaniu *uczonych* śledzeń do *przemysłowości*. Profesorem tym był *Chevreuil*. Doświadczenia jego przekonały, że jak mleko, wosk, krew, tak również i łój składa się z dwóch istot, twardziej i płynniej. Jedną z nich nazwał *stearyną* (z wyrazu greckiego: *σάπς* tłustość; tłuszcz), a drugą *oleinę* (z greckiego: *έλαιον* olej).

открылъ, что салъная свѣча плавится, коптитъ и водняетъ отъ присутствія въ ней *масла*, или *олеина*, и что если бы можно было отдѣлить олеинъ, и выдѣлать свѣчу изъ одного жира, или стеарина, она горѣла бы какъ восковая, безъ копоти, оплыву, вони, и прогорѣла бы долѣе обыкновенной салъной, если не наравнѣ съ восковою. И вотъ открытіе Шевреля было всѣмъ извѣстно, но до такой степени казалось неудобоприлаглемо къ фабрикаціи, что извѣстный химикъ Маббу, въ 1834 году, издавая свое полезное *Руководство къ дѣланію разлнзныхъ салъныхъ свѣзъ*, упоминалъ о стеариновыхъ свѣчахъ, болѣе какъ о предметѣ любопытства, нежели какъ о предметѣ положительной пользы. Онъ говорилъ правда, что во Франціи дѣлаютъ стеариновыя свѣчи, и что даже *одинъ искусный фабрикантъ* дѣлаетъ ихъ въ Петербургѣ, но это, такъ же, какъ извѣстіе его о Г-нѣ Вакманѣ, будто бы *дѣлающемъ обыкновенныя салъныя свѣзъ, похожія на стеариновыя, и даже лучшія и кои немножко дороже обыкновенныхъ салъныхъ свѣзъ* — едва ли не были извѣстія, переданныя по слуху. По крайней мѣрѣ, мы давно видали образчики стеариновыхъ свѣчъ, слышали объ нихъ, но въ продажѣ ихъ было весьма мало; онѣ являлись за рѣдкость, какъ спермацетовыя, и были едва ли не дороже восковыхъ, а уже гораздо ихъ хуже.

Только въ послѣдніе два, три года, во Франціи придумали и изобрѣли средство, очищать стеаринъ дешево и въ большомъ видѣ, завели фабрики стеариновыхъ свѣчъ, и польза ихъ открылась такъ явло, что торговля ими быстро распространилась. У насъ, Москвѣ суждено было выступить на работу стеариновыхъ свѣчъ первой, и въ прошломъ году вдругъ все тамъ бросилось на стеаринъ и на дѣланіе свѣчъ изъ него. Г-нъ Пецъ, химическій фабрикантъ, первый представилъ выдѣланные имъ образцы стеариновыхъ свѣчъ и олеина въ Московское Общество Сельскаго Хозяйства. Но почти тогда же Г. Профессоръ Гейманъ извѣстилъ производство стеарина, на читаннхъ имъ публичныхъ лекціяхъ Промышленной Химіи, и потому выработалъ свѣчи стеариновыя, вмѣстѣ съ лаборантомъ своимъ, Г-мъ Шмидтомъ. Генералъ-Майоръ Пашковъ представлялъ между тѣмъ отъ себя стеариновыя свѣчи въ Департаментъ Мануфактуръ и Внутренней Торговли, испрашивая привилегіи. Тутъ открылось, что въ Одессѣ давно уже завели стеариновую фабрику. Г-нъ Милья, Парижскій фабрикантъ, предложилъ нашему Правительству прислать отъ себя мастера, и выучить безденежно всякаго, кто пожелаетъ. Московскій Аптекарь, Г-нъ Гмелинъ, и купецъ Жариковъ предъявили также свои стеариновыя свѣчи. Словомъ — секретъ являлся уже не секретомъ; оставалась бездѣлка — усовершенствовать, упростить способы выдѣлки, ибо все еще свѣчи стеариновыя у всѣхъ поименованныхъ нами лицъ, были и плохи, и дороги.

Въ прошломъ же году, пріѣхавъ въ Россію нѣкто Г-нъ Каллетъ, привезъ съ собою Парижскія стеариновыя свѣчи, доброты удивительной, и предлагалъ открыть секретъ ихъ за 50,000 рублей. Въ Петербургѣ, онъ не нашелъ охотниковъ на покупку секрета; въ Москвѣ понялъ всю важность этого дѣла, извѣстный многими заслугами отечественной промышленности, чиновникъ Министерства Финансовъ, Л. М. Самойловъ. Онъ немедленно составилъ компанію, въ которую вступили, Профессоръ Гейманъ, Г. Висоцкій, Крүберъ и купецъ Манухинъ, опредѣливши капиталъ компаніи въ 150,000 рублей. Компанія купила секретъ у Каллета, завела фабрику, получила (9-го Ноября прошлаго года) законное разрѣшеніе на свои дѣйствія, и вскорѣ открыла въ Москвѣ продажу стеариновыхъ свѣчъ, подъ названіемъ *Каллетовскихъ* (въ Парижѣ называютъ ихъ *bougies du globe*). На выставкѣ, которая сдѣлана была въ прошломъ году, въ Кремлевскомъ Дворцѣ, для Е. И. В. Государя Цесаревича Наслѣдника, Каллетовскія свѣчи были единогласно признаны превосходнѣйшими изъ всѣхъ, какія представлены отъ другихъ соискателей; Каллетовскимъ свѣчамъ цѣна въ Москвѣ, не смотря на щегольскую уборку и отдѣлку ихъ, 50 рублей за пудъ.

Компанія Каллетовскихъ свѣчъ не успѣваетъ теперь наготовить своего товара. Такъ жадно расхватываютъ ихъ всѣ, что до сихъ поръ вся выдѣлка ихъ не удовлетворяетъ потребностей Москвы, и въ Петербургъ привозятъ ихъ вмѣсто гостинца; но это не можетъ продолжаться. Вѣроятно, другіе успѣютъ добыть секретъ Каллетовскій. Тогда понизится цѣна товара; онъ сдѣлается доступенъ и небогатымъ покупателямъ, будетъ предметомъ не только роскоши, но и пользы. (О. Г. Ц. П.)

ckiego *Żłator*, olej) Tenże *Chevreuil* odkrył, że świeca żojowa topi się, kopci i swadzi z przyczyny znajdowania się w niej oleju, czyli *oleiny*, i że gdyby można było odłączyć oleinę i wyrobić świecę z samego tylko tłuszczu, czyli stearynu; paliłaby się jak woskowa, bez kopczenia, płynienia i swądu, i gorzałaby dłużej, niż zwyczajna żojowa, jeżeli nie tak długo, jak woskowa. Odkrycie *Chevreuila* wszystkim było znane, ale do tego stopnia zdawało się być niezstosowalnem do fabrykacji, że znany chemik *Mabbou*, wydając w r. 1834 swój użyteczny *Przepis robienia różnych świec żojowych*, napomknął o stearynowych, raczej, jako o przedmiocie ciekawości, nie zaś jako o przedmiocie pewnego użytku. Mówi wprawdzie, że we Francyi robią świece stearynowe, i że nawet *biegły jeden fabrykant* wyrabia je w Petersburgu, lecz to, podobnie jak doniesienie jego o P. Bakmanie, jakoby *robiącym zwyczajne świece żojowe, do stearynowych podobne, a nawet lepsze, które oraz mało co droższe są od świec zwyczajnych* — ledwie że nie jest wiadomością ze słyszenia powziętą. Myśmy przynajmniej oddawna widzieli próbną świecę stearynowych, słyszeli o nich, ale w handlu było ich bardzo mało; uchodziły one za osobliwość, równie jak i olbrotowe, i były niemal droższe od woskowych, lecz daleko od tych gorsze.

W ostatnich dopiero dwóch lub trzech latach, pomysłało i wynaleziono we Francyi sposób, oczyszczania stearynu tanio i w wielkiej massie, pozaprowadzano fabryki świec stearynowych, i użyteczność ich tak widoczną się stała, że handel niemi wkrótce się rozszerzył. U nas, w Moskwie, zajęto się najpierwej robotą świec stearynowych; jakoż w roku zeszłym wszyscy tam rzucili się razem do stearynu i robienia z niego świec. P. *Petz*, fabrykant chemiczny, najpierwszy przedstawił Moskiwskiemu Towarzystwu Gospodarstwa Wiejskiego własne próbki świec stearynowych i oleiny. W tymże samym prawie czasie Prof. *Heumann* wykładał, na swoim publicznym kursie Chemii przemysłowej, proces otrzymywania stearynu, i potem wyrabiał z niego świece, wraz z laboratorem swym P. *Schmidtem*. Tymczasem Jenerał-Major *Paszkow*, złożył ze swej strony świece stearynowe, w Departamencie rękodziel i handlu wewnętrznego, prosząc o przywilej. Tu dopiero się odkryło, że w Odessie oddawna już założoną została fabryka stearynowa. P. *Milili*, fabrykant paryzki, oświadczył naszemu Rządowi chęć przystąpienia od siebie majstra, i wycuczenia tego procesu, każdego, kto by sobie tego życzył bezpłatnie. P. *Gmelin*, aptekarz w Moskwie, i kupiec *Żarykow*, złożyli także swoje świece stearynowe. Słowem: — sekret przestawał już być sekretem; chodziło tylko o fraszkę — o wydoskonalenie, o uproszczenie sposobów wyrabiania: bo dotąd wszystkie świece stearynowe osób wyżej wspomnianych były i nie najlepsze, i drogie.

W roku zeszłym przybył do Rosyi niejaki P. *Callet*; przywiózł z sobą świece stearynowe paryzkie, zadowolając dobroci, oświadczył gotowość wyjawienia sekretu za 50,000 r. as. W Petersburgu nie znalazł do tego ochotników; ale w Moskwie, pojął ośmą ważność tej rzeczy, P. *Samojłow*, urzędnik Ministerstwa skarbu, z wielu swych zasług w przemyśle krajowym znany. Zawiązał on zaraz kompaniją, do której przystąpili prof. *Heumann*, PP. *Wysocki*, *Kruber* i kupiec *Manuchin*, złożywszy kapitał spółki, 150,000 r. as. Kompanija, kupiwszy sekret u *Calleta*, założyła fabrykę, otrzymała (9 Listopada r. zesz.) prawne zezwolenie na zajmowanie się swemi czynnościami, i wkrótce otworzyła w Moskwie dystrybucyą świec stearynowych pod nazwiskiem *Kalletowskich* (w Paryżu, zowią je: *bougies du globe*). Na wystawie, urządzonej w r. z. w pałacu Kremliskim, dla J. C. W. Cesarzewicza Następcy Tronu, świece Kalletowskie jednomyślnie uznane zostały za całujące przed innemi, jakie dotąd przez różne osoby złożone były. Cena tych świec, w Moskwie, pomimo całej elegancyi ich powierzchności i wyrobu, jest 50 r. as. pud,

Kompanija wyrabiania świec Kalletowskich nie może teraz nastarczyć się swego towaru. Tak chciwie rozbierają je wszyscy, że dotąd cała ich produkcya nie zaspakaja konsumpcyi Moskwy, a do Petersburga przywożą je na prezent. Wszelako długo to potrwać nie może, i zapewne inni potrafią posiąść sekret *Calleta*. Zniży się wtenczas cena towaru, który stanie się przystępnym i dla niebogatyh i będzie przedmiotem, nie tylko zbytku, ale i użytku.